

5. Васильев В.Л. Юридическая психология. 5-е изд., перераб. и доп. - СПб.: Питер, 2005. - 655 с.
6. Пишьякина Н.И. Характеристика преступлений несовершеннолетних // Криминология: вчера, сегодня, завтра (2006) СПб: Изд-во "Русь". - № 2. - С. 72-83.
7. Цицак І. Літні подвиги неповнолітніх // Суботня пошта. - четвер. - 2 липня. - 2009. - № 70 (808). - [електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.lvivpost.net/content/view/4833/359/>
8. Ларіна О. Злочинність серед неповнолітніх зростає // Юридичний вісник України. - 2004. - № 27 (471). - С. 9-16.
9. Криминологія: Загальна та особлива частина: [Підручник для вищих студентів юрид. спец. вищ. навч. закладів] І.М. Даньшин, В.В. Голіна, О.Г. Кальман, О.В. Лисодед; За ред. проф. І.М. Даньшина. - Харків: Право, 2003. - 352 с.
10. Мегаэнциклопедия Кирилла и Мефодия // [електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.megabook.ru/Article.asp?AID=609051>
11. Личко А.Е. Психопатии и акцентуации характера у подростков. Изд. 2-е доп. и перераб., Л.: Медицина, 1983. - 128 с.
12. Психологическая энциклопедия. 2-е изд. / Под ред. Р. Корсини, А. Ауэрбаха. - СПб.: Питер, 2006. - 1096 с.
13. Бурдін В.М. Особливості кримінальної відповідальності неповнолітніх в Україні: Монографія. - К.: Атіка. - 2004. - 240 с.

УДК 351.753

А.В. Корнієць

**ТИПОЛОГІЯ ТЕРМІНІВ "ЗБРОЯ"
ТА "ВИБУХОВІ РЕЧОВИНИ"**

Стаття присвячена теоретичним та практичним проблемам використання термінів "зброя", "вибухові речовини" у чинному законодавстві України. Розглянуто основні похідні терміни цих дефініцій, запропоновано шляхи вирішення деяких проблем.

Ключові слова: зброя, вибухові речовини, вибухові матеріали, бойові припаси, вибух, вибухівка, вибухові пристрої, засоби ініціювання.

Статья посвящена теоретическим и практическим проблемам использования терминов "оружие", "взрывчатые вещества" в действующем законодательстве Украины. Рассмотрены основные производные термины этих дефиниций, предложены пути разрешения некоторых проблем.

Ключевые слова: оружие, взрывчатые вещества, боевые припасы, взрыв, взрывчатка, взрывные устройства, средства инициирования.

The article is devoted to the theoretical and practical problems of resing the terms "weapon", "explosive substances" in the Ukrainian legislation in force. Fundamental derivative terms of these definitions are examined, the ways of some problems' solving are suggested.

Key words: weapon, explosive substances, explosive materials, ammunition, explosion, explosives, explosive devices, initiating means.

Конституційне закріплення пріоритетів розвитку України в напрямку побудови соціальної, демократичної, правової держави передбачає зміцнення законності й правопорядку у всіх сферах життя нашого суспільства. Логіка цих перетворень нерозривно пов'язана із забезпеченням порядку державного управління, громадської безпеки та громадського порядку, перш за все зазначене стосується суспільно небезпечних предметів та процесів, до яких належить зброя та вибухові речовини, дії з ними. Держава повинна постійно опікуватися питаннями обігу зброї та вибухових речовин у суспільстві шляхом формування та здійснення певної дозвільної політики, яка повинна передбачати та прогнозувати шляхи розвитку суспільних відносин у цій сфері суспільного життя.

Проблемам обігу зброї та вибухових речовин присвячені розробки провідних фахівців у галузі адміністративного права – В.Б. Авер'янова, О.Ф. Андрійко, В.Г. Афанасьєва, Г.В. Атаманчука, О.М. Бандурки, Д.М. Бахраха, І.Л. Бачило, Ю.П. Битяка, В.Т. Білоуса, А.С. Васильєва, І.І. Веремєнка, В.М. Горшеньова, Є.В. Додіна, В.В. Зуй, Р.А. Калужного, Л.В. Ковалю, В.К. Колпакова, А.Т. Комзюка, А.П. Коренева, Є.Б. Кубка, Б.М. Лазарева, В.М. Лобаса, С.С. Маїляна, Н.Р. Нижник, О.І. Остапенка, І.М. Пахомова, О.В. Петришина, В.П. Петкова, О.П. Рябченко, В.М. Самсонова, Ю.О. Тихомирова, М.М. Тищенко, В.К. Шкарупи, О.Н. Ярмиша та ін.

Метою цієї статті є визначення та розкриття типології термінів – "зброя", "вибухові речовини", аналіз проблем їх застосування у чинному законодавстві України.

Як відомо, типологія – це вид наукової систематизації чи класифікації. Для систематизації термінів певної науки, як правило, користуються інструментарієм термінологічного поля. Термінологічне поле – це своєрідна, штучно окреслена галузь існування термінів певної науки, у нашому випадку – юридичної, всередині якої їм (термінам) притаманні всі ознаки, що характеризують цю галузь.

Аналізуючи обіг речовин, можна зазначити, що чим складнішими є правовідносини з приводу обігу предметів і об'єктів, чим більшу небезпеку для суспільства вони становлять, тим більшого ступеня деталізації державного регулювання вони потребують.

Такий висновок дозволяє констатувати, що до того або іншого предмету й об'єкта правового регулювання передбачається (необхідний) відповідний обсяг нормотворчої діяльності органів державної влади. Але з приводу цього можна зазначити, щоб досягти відповідного результату у певному напрямі, необхідно належним чином систематизувати нормативно-правові акти, які б досягли певної спрямованості у правовому регулюванні обігу тих чи інших речовин.

Отже, існує об'єктивна необхідність в аналізі всього процесу правового регулювання. Одержавши модельну систему процесу правового регулювання складних правовідносин з багатьма суб'єктами із приводу об'єктів,

незаконний обіг яких є загрозою для суспільства, можна стверджувати, що правова мета буде досягнута.

У результаті логічного й діалектичного підходу до оцінки зазначеної вище тенденції можна зробити висновок, що деталізація правового регулювання суспільних відносин прямо залежить від предмета правового регулювання і юридичних властивостей об'єкта правового регулювання. Підтримуючи позицію зазначеного положення, треба зазначити, що при необхідності належного нормативно-правового регулювання складних суспільних відносин з багатьма суб'єктами, з приводу предметів і об'єктів, вільний обіг яких є загрозою для суспільства, процес правового регулювання повинен являти собою систему, що своїм впливом охоплює всіх учасників правовідносин, встановлює відповідні правила поведінки, забезпечує стійке функціонування цих правил і при цьому гарантує, що ці правила порушуватися не будуть.

Тільки за таких умов процес правового регулювання у даній сфері вважається найбільш конструктивним, адже він дозволяє не тільки відобразити пріоритетні, визначальні напрями у досліджуваній галузі, а й досягнути поставленої мети правотворчого органу у забезпечення правопорядку в державі.

Таким чином, однією з основних проблем дослідження є розробка конкретних пропозицій та рекомендацій щодо вдосконалення нормативно-правового регулювання обігу зброї й вибухових речовин. На основі законів і принципів матеріалістичної діалектики, філософських категорій, загальної теорії права в процесі дослідження основна увага спрямована на формування процесу правового регулювання обігу зброї та вибухових речовин, визначення поняття "зброя" і "вибух".

Розглянемо основні відомі нам визначення, інтерпретації та тлумачення у сфері обігу зброї та вибухових речовин, які надано в науковій літературі, а також з'ясуємо їх сутність та зміст. Не заглиблюючись в історіографію досліджень, пов'язаних терміном "зброя" та "вибух", наведемо лише найбільш поширені точки зору минулого та сучасності.

Відсутність у колишньому радянському та чинному вітчизняному праві законодавчо закріпленої дефініції поняття "зброї" істотно ускладнювало та продовжує ускладнювати діяльність правоохоронних органів, негативно позначається на інших учасниках правовідносин. Практика застосування "зброї" показала нагальну потребу законодавчого визначення цього поняття. Це й призвело до одноманітного його розуміння, перш за все, в різних галузях права (криміналістиці, судовій балістиці, кримінальному, адміністративному та цивільному праві) та у решті наукових знань (філософії, військовій науці) тощо.

У процесі історичної еволюції слово "зброя" з семантичної точки зору зазнало певних змін. Наприклад, наприкінці XIX століття, В.І. Даль під ним розумів: "усіякі матеріальні та нематеріальні засоби, важіль дії, інструмент

або знаряддя, машина, що є посередником між діячем (тобто людиною) і справою¹. Згодом С.І. Ожегов зазначав, що "зброя – це будь-який засіб, технічно придатний для нападу та оборони, а також сукупність таких засобів"². На сьогодні поняття "зброя" розглядається дещо вужче, з прикладної точки зору, зокрема, українські філологи В.Т. Бусел, О.М. Сліпушко, В.В. Яременко надають дефініцію: "зброя – це знаряддя для нападу чи оборони"³. Як бачимо, залежно від того, наскільки широке чи вузьке значення вкладається у дану дефініцію, відбувається розширення або звуження зазначеного поняття, що цілком природно.

У свою чергу в одному із тлумачних словників української мови слово "вибух" означає розрив вибухових речовин, спеціального снаряда, оболонки чого-небудь..., з дуже сильним звуком і великою руйнівною силою⁴, а "вибухівка" означає вибухову речовину, вибухове начиння⁵. О.Й. Токарчук у своєму дослідженні зазначає, що вибухові речовини – це хімічні сполуки чи суміші, здатні під впливом зовнішнього імпульсу до самопоширення з великою швидкістю хімічної реакції з утворенням газоподібних продуктів та виділенням тепла. На його думку, до вибухових, слід віднести такі речовини - амоніти, амоніти, тротил, вибухові напівпродукти утилізації - порохи тощо⁶.

Погоджуємося з точкою зору І.С. Підпригора, О.С. Фролова, які, визначаючи типологію терміна "вибухові речовини", роблять висновок що всю сукупність засобів, за допомогою яких проводяться вибухові роботи або здійснюються вибухи, у широкому (загальному) розумінні найдоцільніше визначати за допомогою терміна "вибухові матеріали" (особливо у семантиці слова "матеріал" – це те, на що вказує зміст означення), що й витікає з контексту окремих нормативних актів України. У свою чергу, проведений ними аналіз міжнародних нормативно-правових актів зазначив про вживання в них двох рівнозначних, однакових за змістом термінів "вибухові матеріали" або "вибухові продукти"⁷.

¹ Див.: Толковий словарь живого великорусского языка / [уклад. Даль В.И.]. - М.: Рус. яз., 1989. - Т.2 (И-О). - С. 692.

² Див.: Ожегов С.И. Словарь русского языка / Под ред. Н.Ю. Шведовой. 13-е изд. испр. - М.: Рус. яз., 1981. - С. 458.

³ Див.: Великий тлумачний словник сучасної української мови / [уклад. і голов. ред. В.Т. Бусел]. - К.: Ірпінь: ВТФ "Перун", 2001. - С. 349; Новий тлумачний словник української мови: В 4 т. / Укл. В. Яременко, О. Сліпушко. - К.: Вид-во "Аконіт", 1998. - Т. 2: Ж-ОБД. - С. 124.

⁴ Див.: Тлумачний словник української мови / [укладачі Ковальова Т.В., Коврига Л.П.], - Х.: Синтек, 2005. - С. 76.

⁵ Див. там само. - С. 77.

⁶ Див.: Токарчук О.Й. Характеристика особистості контрабандиста / О.Й. Токарчук // Вісник Луганської академії внутрішніх справ МВС імені 10-ти річчя незалежності України. - Луганськ: ЛАВС, 2005. - Вип. 1. - С. 185-189.

⁷ Див.: Підпригора І.С. Типологія терміна "вибухові матеріали" / І.С. Підпригора, О.С. Фролов // Вісник Запорізького юридичного інституту. - 2003. - № 3 (24). - С. 118-126.

Поряд з термінами обігу "зброя" та "вибухові речовини" низка науковців виокремлює поняття "вибухові пристрої", "засоби вибуху", "засоби підриву", "вибухівка" тощо. Активну участь у цих дискусіях у різний час брали О.Ф. Долженков, С.В. Діденко, В.А. Гуменюк, В.П. Меживой та інші науковці.

Серед визначень поняття "бойові припаси" та "вибухові пристрої", сформульованих вітчизняними науковцями останнім часом, особливої уваги заслуговує визначення, що міститься в монографії С.В. Діденка "Правові та організаційно-тактичні основи попередження і розкриття злочинів, пов'язаних із застосуванням вибухових речовин чи бойових припасів"¹. Учений визначає поняття "бойові припаси" як заряджені патрони до різних видів вогнепальної зброї різних калібрів, артилерійські снаряди, бомби, міни, гранати, бойові частини ракет і торпед та інші вироби, споряджені вибуховою речовиною і призначені для стрільби з вогнепальної зброї чи для вчинення вражаючого вибуху.

У свою чергу, під вибуховими пристроями він розуміє кустарні (саморобні) чи виготовлені промисловим способом вироби, спеціально підготовлені, і за певних обставин спроможні, за допомогою використання зовнішнього впливу, спричинити вражаючий вибух, наслідком якого можуть бути смерть, тілесні ушкодження, матеріальна шкода. У науковій літературі, як правило, криміналістичній, пропонуються й інші, дещо відмінні від нормативних, теоретичні визначення досліджуваних нами термінів.

Необхідно зазначити, що терміни "зброя", "вибухові речовини", "вибухові матеріали та "бойові припаси" використовуються в цілій низці законодавчих та підзаконних актів, серед яких необхідно виділити такі: Закон України "Про поводження з вибуховими матеріалами промислового призначення"², Кримінальний кодекс України, Постанови Кабінету Міністрів України "Про Порядок обслуговування громадян залізничним транспортом" від 19 березня 1997 р. № 252³, "Про затвердження Положення про дозвільну систему" від 12 жовтня 1992 р. № 576⁴, відомчі нормативні акти МВС, зокрема: "Про затвердження Інструкції про порядок виготовлення, придбання, зберігання, обліку, перевезення та використання вогнепальної, пневматичної і холодної зброї, пристроїв вітчизняного виробництва для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами не смертельної дії, та зазначених пат-

¹ Див.: Діденко С.В. Правові та організаційно-тактичні основи попередження і розкриття злочинів, пов'язаних із застосуванням вибухових речовин чи бойових припасів / С.В. Діденко: [монографія]. – Херсон: видавець Чуєв С.М., 2008. – 188 с.

² Див.: Про поводження з вибуховими матеріалами промислового призначення: Закон України від 23 грудня 2004 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2005. – № 6. – Ст. 138.

³ Див.: Про Порядок обслуговування громадян залізничним транспортом: Постанова Кабінету Міністрів від 19 березня 1997 р. № 252.

⁴ Див.: Про затвердження Положення про дозвільну систему: Постанова Кабінету Міністрів України від 12 жовтня 1992 р. № 576.

ронів, а також бойових припасів до зброї та вибухових матеріалів" від 21 серпня 1998 р. № 622, "Про затвердження Інструкції про заходи безпеки при пошуку, розрядженні, транспортуванні, знешкодженні вибухових пристроїв та вибухових речовин або при загрозі вибуху" від 12 червня 1996 р. № 419¹, "Про затвердження Інструкції з організації приймання, категорювання та зберігання бойових припасів, вибухових пристроїв, вибухових речовин і засобів підриву (вилучених, знайдених та добровільно зданих), а також штатних бойових припасів" від 8 травня 1999 р. № 381², "Про перевірку стану збереження зброї, бойових припасів та вибухових речовин у системі МВС України" від 3 січня 2003 р. № 4³, Програма протидії нелегальному обігу вогнепальної зброї, бойових припасів, вибухівки та радіоактивних матеріалів на 2004-2007 роки⁴, "Про застосування спеціальних собак для пошуку вибухових пристроїв, вибухівки та вогнепальної зброї" від 14 липня 2005 р. № 590⁵.

У деяких із перерахованих вище документів терміни "вибухові речовини" та "бойові припаси" отримали нормативне визначення. Так, у Законі України "Про поводження з вибуховими матеріалами промислового призначення" вибухові речовини визначено, як хімічні речовини, здатні під впливом зовнішніх дій до швидкого хімічного перетворення, що відбувається з виділенням великої кількості тепла і газоподібних продуктів⁶.

У п. 13.1 Інструкції про порядок виготовлення, придбання, зберігання, обліку, перевезення та використання вогнепальної, пневматичної і холодної зброї, пристроїв вітчизняного виробництва для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами несмертельної дії, та зазначених патронів, а також бойових припасів до зброї та вибухових матеріалів (далі – Інструкції) зазначено, що термін "вибухові матеріали" об'єднує в собі два терміни – "вибухові речовини" та "засоби ініціювання". Вибухові речовини – це хімічні сполуки чи

¹ Див.: Про затвердження Інструкції про заходи безпеки при пошуку, розрядженні, транспортуванні, знешкодженні вибухових пристроїв та вибухових речовин або при загрозі вибуху: Наказ МВС України від 12 червня 1996 р. № 419.

² Див.: Про затвердження Інструкції з організації приймання, категорювання та зберігання бойових припасів, вибухових пристроїв, вибухових речовин і засобів підриву (вилучених, знайдених та добровільно зданих), а також штатних бойових припасів: Наказ МВС України від 8 травня 1999 р. № 381.

³ Див.: Про перевірку стану збереження зброї, бойових припасів та вибухових речовин у системі МВС України: Наказ МВС України від 3 січня 2003 р. № 4.

⁴ Див.: Програма протидії нелегальному обігу вогнепальної зброї, боеприпасів, вибухівки та радіоактивних матеріалів на 2004-2007 роки: Затверджена Колегією Міністерства внутрішніх справ України 6 лютого 2004 р. № 1 км/1.

⁵ Див.: Про застосування спеціальних собак для пошуку вибухових пристроїв, вибухівки та вогнепальної зброї: Наказ МВС України від 14 липня 2005 р. № 590.

⁶ Див.: Про поводження з вибуховими матеріалами промислового призначення: Закон України від 23 грудня 2004 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2005. – № 6. – Ст. 138.

суміші, здатні під впливом зовнішнього імпульсу до самопоширення з великою швидкістю хімічної реакції з утворенням газоподібних продуктів та виділенням тепла. До них належать амоніти, амонали, тротил, вибухові напівпродукти утилізації, порохи тощо. Засоби ініціювання – зовнішні джерела імпульсу для здійснення вибуху (електродетонатори, капсуль-детонатори, вогнепровідний та детонаційний шнури тощо)¹.

Відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України "Про затвердження Положення про дозвільну систему" від 12 жовтня 1992 р. № 576 до предметів, матеріалів і речовин, підприємств, майстерень і лабораторій, на які поширюється дозвільна система, належать, крім перерахованих у ній, і бойові припаси, вибухові матеріали та речовини².

У п.п. 5-7 Постанови Пленуму Верховного Суду України № 3 від 26 квітня 2002 р. "Про судову практику в справах про викрадення та інше незаконне поводження зі зброєю, бойовими припасами, вибуховими речовинами, вибуховими пристроями чи радіоактивними матеріалами" зазначено, що бойовими припасами визнаються патрони до нарізної вогнепальної зброї різних калібрів, артилерійські снаряди, бомби, міни, гранати, бойові частини ракет і торпед та інші вироби в зібраному вигляді, споряджені вибуховою речовиною і призначені для стрільби з вогнепальної зброї чи для вчинення вибуху. До вибухових речовин належать порохи, динаміт, тротил, нітрогліцерин та інші хімічні речовини, їх сполуки або суміші, здатні вибухнути без доступу кисню³.

Із зазначеного можна зробити висновок, що у визначенні "вибухових речовин" суттєвих розбіжностей немає, а тлумачення терміна "бойові припаси" неоднозначне, оскільки у наведеній вище Інструкції та відповідній Постанові Пленуму Верховного Суду України вони є, оскільки в останньому правовому акті до них віднесено лише патрони до нарізної вогнепальної зброї різних калібрів⁴, а Інструкцією – крім патронів до наріз-

---

¹ Див.: Про затвердження Інструкції про порядок виготовлення, придбання, зберігання, обліку, перевезення та використання вогнепальної, пневматичної і холодної зброї, пристроїв вітчизняного виробництва для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами несмертельної дії, та зазначених патронів, а також бойових припасів до зброї та вибухових матеріалів: Наказ МВС України від 21 серпня 1998р. №622.

² Див.: Про затвердження Положення про дозвільну систему: Постанова Кабінету Міністрів України від 12 жовтня 1992 р. № 576.

³ Див.: Про судову практику в справах про викрадення та інше незаконне поводження зі зброєю, бойовими припасами, вибуховими речовинами, вибуховими пристроями чи радіоактивними матеріалами: Постанова Пленуму Верховного Суду України № 3 від 26 квітня 2002 р.

⁴ Див.: Про затвердження Інструкції про порядок виготовлення, придбання, зберігання, обліку, перевезення та використання вогнепальної, пневматичної і холодної зброї, пристроїв вітчизняного виробництва для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами несмертельної дії, та зазначених патронів, а також бойових припасів до зброї та вибухових матеріалів: Наказ МВС України від 21 серпня 1998р. № 622.

ної вогнепальної зброї – також заряджені патрони для гладкоствольних мисливських рушниць.

На нашу думку, поняття "бойові припаси", яке наводиться в Інструкції про порядок виготовлення, придбання, зберігання, обліку, перевезення та використання вогнепальної, пневматичної і холодної зброї, пристроїв вітчизняного виробництва для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами несмертельної дії, та зазначених патронів, а також бойових припасів до зброї та вибухових матеріалів¹, є більш обґрунтоване, на відміну від того, яке міститься у Постанові Пленуму Верховного Суду України № 3 від 26 квітня 2002 р. "Про судову практику в справах про викрадення та інше незаконне поводження зі зброєю, бойовими припасами, вибуховими речовинами, вибуховими пристроями чи радіоактивними матеріалами"², оскільки патрони та набой до гладкоствольної мисливської зброї, а також патрони, споряджені гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами несмертельної дії також можуть бути предметом злочинів. У зв'язку з чим пропонуємо під бойовими припасами визнати заряджені патрони до різних видів вогнепальної зброї різних калібрів, артилерійські снаряди, бомби, міни, гранати, бойові частини ракет і торпед та інші вироби, споряджені вибуховою речовиною і призначені для стрільби з вогнепальної зброї чи для вчинення вражаючого вибуху.

У свою чергу в нормативно-правових актах існують різні терміни щодо обігу вибухових матеріалів, продуктів, предметів, пристроїв, засобів, речовин, їх компонентів тощо. Так, у ст.94 чинного КпАП України "Порушення вимог законодавчих та інших нормативних актів про зберігання, використання та облік вибухових матеріалів у галузях промисловості" йдеться про вибухові матеріали; у ст.146 проекту КпАП України "Порушення законодавства про надра" – про вибухові речовини; у ст. 201 проекту КпАП "Порушення вимог щодо здійснення операцій з металобрухтом" – про вибухонебезпечність. У свою чергу в кримінальному кодексі України йдеться про вибухові речовини вибухонебезпечні матеріали та вибухову зброю. У п. 13 ч. 1 ст. 10 та абз. 1 п. 22 ст. 11 Закону України "Про міліцію" – про вибухові матеріали та речовини тощо.

---

¹ Див.: Про затвердження Інструкції про порядок виготовлення, придбання, зберігання, обліку, перевезення та використання вогнепальної, пневматичної і холодної зброї, пристроїв вітчизняного виробництва для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами несмертельної дії, та зазначених патронів, а також бойових припасів до зброї та вибухових матеріалів: Наказ МВС України від 21 серпня 1998р. №622.

² Див.: Про судову практику в справах про викрадення та інше незаконне поводження зі зброєю, бойовими припасами, вибуховими речовинами, вибуховими пристроями чи радіоактивними матеріалами: Постанова Пленуму Верховного Суду України № 3 від 26 квітня 2002 р.

З цього приводу І.С. Підпригора та О.С. Фролов зазначають, якщо взяти всі терміни, що окреслюють це термінологічне поле (тобто і "вибухові речовини", і "засоби ініціювання (підриву)", і "вибухові пристрої", і решту, які наводилися вище), то всі вони узагальнюються терміном "вибухові матеріали" (у широкому розумінні), а саме у плані змісту означення цього термінологічного поля. Тобто "вибухові матеріали (у широкому розумінні як термін-опис)" з їхньої точки зору, це зміст загального означення сукупності (та кожної з окремих її складових) усього того, за допомогою чого можна здійснити вибух. Тоді вибухові матеріали (у широкому розумінні як речі матеріального світу) – це вибухові речовини, суміші цих речовин, сировина, з якої можна виготовити вибухові речовини, засоби ініціювання, вибухові пристрої, вибухове обладнання, вибухова зброя тощо¹.

Для адміністративного права важливість чіткого розуміння поняття "зброя" та "вибухові речовини" полягає в тому, що органи виконавчої влади і, насамперед, органи внутрішніх справ наділяються виключними повноваженнями щодо здійснення регулювання обігу зазначених речовин і неоднозначне, занадто широке (загальне) або навпаки вузьке (спеціальне) тлумачення даного поняття може призвести до порушення прав та свобод громадян і юридичних осіб – учасників управлінських відносин.

Отже, підсумовуючи наведений вище генезис розвитку та аналізу закріплення понятійного апарату зброї (предметів та пристроїв) та вибухові речовини, зазначимо:

1. Поняття "зброя взагалі" на сьогодні залежить від, так би мовити, "галузевої характеристики". Тобто, кожна галузь права вбачає в понятті "зброя як соціальне явище" ті властивості, які вважає за потрібне вбачати. Уникнути даної проблематики можливо шляхом прийняття законів України "Про зброю", "Про обіг зброї невійськового призначення".

2. З аналізу нормативно-правових актів можна зробити висновок: якщо в тлумаченні вибухових речовин суттєвих розбіжностей не існує, то в тлумаченні бойових припасів, вони є. Це, насамперед, стосується предметів, які до них віднесені: патрони до нарізної вогнепальної зброї різних калібрів, патрони для гладкоствольних мисливських рушниць.

¹ Див.: Підпригора І.С. Типологія терміна "вибухові матеріали" / І.С. Підпригора, О.С. Фролов // Вісник Запорізького юридичного інституту. – 2003. – № 3 (24). – С. 118-126.